

1.Pielikums
Zemkopības ministrijas
02.11.2017
rīkojumam Nr.153

**Valsts meža dienesta darbības stratēģija
2017. – 2019. gadam**

**Rīga
2017**

Saturs

Izmantoties saīsinājumi	3
1. Stratēģijas mērķis	4
2. Valsts meža dienesta pilnvarojums, darbības virsmērķis (misija) un funkcijas	4
3. Valsts meža dienesta darbības virzieni un to mērķi	4
4. Valsts meža dienesta prioritātes	5
5. Valsts meža dienesta darbības virzienu raksturojums	6
5.1. Darbības virziena nosaukums: Meža valsts reģistra uzturēšana	6
5.2. Darbības virziena nosaukums: Meža apsaimniekošanas uzraudzība	10
5.3. Darbības virziena nosaukums: Meža ugunsapsardzība	9
5.4. Darbības virziena nosaukums: ES Kokmateriālu regulas uzraudzība	12
5.5. Darbības virziena nosaukums: Medību uzraudzība	14
6. Valsts meža dienesta darbības vides un spēju izvērtējums	16
Pielikums	22

Izmantotie saīsinājumi:

VMD	Valsts meža dienests
ZM	Zemkopības ministrija
MK	Ministru kabinets
ES	Eiropas Savienība
EK	Eiropas Komisija
LAD	Lauku atbalsta dienests
VZD	Valsts zemes dienests
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
LAP	Lauku attīstības programma
MVR	Meža valsts reģistrs
ĢIS	Ģeogrāfiskās informācijas sistēma
LĢIA	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

1. Stratēģijas mērķis

VMD stratēģija 2017.-2019. gadam (turpmāk – Stratēģija) ir VMD vidēja termiņa plānošanas un vadības dokuments, kas izstrādāts saskaņā ar MK 2015. gada 28. aprīļa instrukcijā Nr. 3. „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu” minētajām prasībām. Stratēģija izstrādāta, ievērojot Zemkopības ministrijas Darbības stratēģijā 2017.-2019. gadam noteiktos uzdevumus un mērķus.

Stratēģijas mērķis ir noteikt 2017.-2019. gada kopējos darbības virzienus, kuru ietvaros VMD struktūrvienības plāno un organizē savu darbu, ņemot vērā šajā periodā pieejamo finansējuma apjomu. Stratēģija nodrošina darbības plānošanu VMD kompetencē esošo funkciju un uzdevumu izpildei. VMD, pamatojoties uz Stratēģijā noteiktajām vidēja termiņa prioritātēm, izstrādā gada darba plānu, kas satur informāciju par konkrētiem pasākumiem, uzdevumiem un atbildīgajiem par to īstenošanu.

2. VMD pilnvarojums, darbības virsmērķis (misija) un funkcijas

VMD ir zemkopības ministra padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu un medības reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu, uzrauga un īsteno meža ugunsapsardzību, piedalās valsts meža politikas izstrādē un ieviešanā, kā arī pilda citas funkcijas, ko nosaka meža apsaimniekošanu un VMD kompetenci reglamentējošie normatīvie akti.

VMD darbojas saskaņā Valsts meža dienesta likumu un Ministru kabineta 2013. gada 30. jūlija noteikumiem Nr.449 “Valsts meža dienesta nolikums”.

VMD misija ir sabiedrības interesēs nodrošināt likumu un likumpamatoto tiesību aktu piemērošanu un to ievērošanas kontroli visos mežos neatkarīgi no to īpašnieka. VMD darbības mērķis ir nodrošināt meža un meža nozares ilgtspēju.

VMD vērtības ir šādas:

- Profesionāls un kompetents personāls
- Atbildība un godprātība
- Pieejamība un sadarbība ar sabiedrību
- Attīstība un inovācija
- Komandas darbs un sadarbība
- Vienāda attieksme pret visiem meža īpašniekiem

Saskaņā ar Valsts meža dienesta likuma 2. pantu un Ministru kabineta 2013. gada 30. jūlija noteikumiem Nr.449 “Valsts meža dienesta nolikums”, VMD savas kompetences ietvaros pilda šādas funkcijas:

- uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu, ugunsdrošību un medības reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu;
- īsteno meža ugunsdzēsību;
- piedalās meža nozares politikas veidošanā un ieviešanā;
- uzrauga, kā noteiktās prasības ievēro tirgus dalībnieki, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, kā arī tirgotāji un pārraudzības organizācijas.

3. VMD darbības virzieni un to mērķi

VMD savu stratēģiju veido, balstoties uz Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņem 2015.- 2020. gadam, ZM darbības virzienu „Dabas resursu ilgtspējības saglabāšana”, „Nozaru uzņēmējdarbības attīstības veicināšana”, un ZM budžeta programmas „24.00.00. "Meža resursu ilgtspējības saglabāšana", apakšprogrammu 24.01.00. "Meža resursu valsts uzraudzība".

VMD darbības virzieni stratēģijas darbības laikā ir šādi:

- **Meža valsts reģistra uzturēšana** ar mērķi nodrošināt aktuālu informāciju par meža resursiem un to izmantošanu.
- **Meža apsaimniekošanas uzraudzība** ar mērķi nodrošināt meža apsaimniekošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.
- **Meža ugunsapsardzība** ar mērķi nodrošināt meža zemēs ugunsdrošības prasību uzraudzību un meža ugunsdzēsību.
- **ES Kokmateriālu Regulas uzraudzība** ar mērķi mazināt nelikumīgu kokmateriālu ieguvu un apriti.
- **Medību uzraudzība** ar mērķi nodrošināt medību resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu

4. VMD prioritātes

VMD prioritātes Stratēģijas ietvaros ir šādas:

- uzturēt aktuālu informāciju par meža resursiem, pilnveidojot Meža valsts reģistra informācijas sistēmas;
- paaugstināt publiski pieejamo pakalpojumu kvalitāti meža īpašniekiem, palielinot attālināti pieejamo pakalpojumu skaitu (;
- Nodrošināt Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra regula Nr. 995/2010, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, jeb ES Kokmateriālu regula (turpmāk – Regula). Regulas prasību ievērošanas uzraudzības sistēmu un nodrošināt tās efektīvu darbību;
- nodrošināt meža ugunsdrošības uzraudzību un meža ugunsdzēsības darbu veikšanu;
- uzlabot medību resursu izmantošanas uzraudzību un medību procesa kontroli;
- atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai ieviest tādu darba samaksas sistēmu VMD, lai nodrošinātu darbiniekiem atbilstošu un meža nozares kontekstā konkurētspējīgu atalgojumu, kā arī lai novērstu iespējamo interešu konfliktu rašanos un mazinātu korupcijas iespējamību.

5. VMD darbības virzienu raksturojums

5.1. Darbības virziena nosaukums: Meža valsts reģistra uzturēšana

Esošās situācijas apraksts: VMD uztur valstī nozīmīgāko meža resursu datu bāzi – Meža valsts reģistru, kas ir informācijas sistēma par mežu un tajā notikušo saimniecisko darbību. Meža valsts reģistrs tiek aktualizēts, pievienojot informāciju par veiktajām meža inventarizācijām un faktiski veikto saimniecisko darbību. Reģistra dati kalpo par atbalstu meža apsaimniekošanas normatīvo aktu ievērošanas uzraudzībai, lēmumu pieņemšanai par valsts un ES atbalsta pasākumu īstenošanu, kā arī mežaudžu vērtības un meža zemes kadastrālās vērtības noteikšanai.

2016. gada sākumā Valsts meža dienests ieviesa produkcijā jaunu Meža valsts reģistra versiju – Valsts meža dienesta ģeotelpiskās informācijas sistēmu (VMD ĢIS), kuras izveide sākās jau 2012. gada decembrī Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” ietvaros.

Lai arī VMD rīcībā līdz šim bija arī ģeogrāfiskie dati par inventarizētajiem meža nogabaliem, tomēr šie dati tika glabāti atsevišķās sistēmās un netika nodrošināta to aktualizācija. Savukārt tādi nozīmīgi uzraugāmo objektu grupai kā koku ciršana, ģeogrāfiskā cirsmu informācija līdz šim vispār netika elektroniski reģistrēta. Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī apstākli, ka praktiski visi VMD uzraugāmie objekti – vai tas būtu meža nogabals, cirsmas, meža ugunsgrēks vai medību iecirknis, ir telpiski identificējami – ĢIS izveide bija viena no VMD pēdējo gadu prioritātēm.

Izveidotā informācijas sistēma aptver sevī gandrīz visas VMD līdz šim uzturētās informācijas sistēmas un reģistrus un kalpo par vienotu informatīvo atbalsta bāzi – gan mežziņiem uz vietām, gan centrālās administrācijas darbiniekiem.

Izveidojot VMD ĢIS, kā viens no uzdevumiem bija arī saglabāt meža īpašniekiem sniegto e-pakalpojumu klāstu līdzšinējā apmērā. Vēl vairāk - pateicoties cirsmu skiču ģeogrāfisko datu reģistrēšanas uzsākšanai, VMD radās iespēja paplašināt klientiem sniegto e-pakalpojumu loku – konkrēti – piedāvājot tiešsaistē reģistrēt iesniegumus koku ciršanas apliecinājuma saņemšanai un reģistrēt pārskatus par veikto saimniecisko darbību. Medību iecirkņu pārstāvjiem iespējams iegūt informāciju par reģistrētajiem līgumiem un lejupielādēt iecirkņu kartes.

Detalizēta informācija par atbilstošajiem reģistra pakalpojumiem ir dota sadaļā „1.6. VMD darbības vides un spēju izvērtējums”.

Darbības virziena mērķis: Nodrošināt aktuālu informāciju par meža resursiem un to izmantošanu.

Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2017	2018	2019
Mikrolietumu (t.sk. buferzonu) robežu, platību un mikrolietumu izveidošanas lēmumu pārbaudi un aktualizāciju MVR.	Pārbaudīto, nepieciešamības gadījumā aktualizēto, mikrolietumu (t.sk. buferzonu) skaits MVR procenti attiecībā pret kopējo MVR reģistrēto mikrolietumu skaitu.	25	60	100

Ārējiem klientiem pieejamie elektroniskie pakalpojumi	Nodrošināto elektronisko pakalpojumu skaits, gab.	5	5	7*
Uzturēta aktuāla informācija par meža zemes platību	Inventarizētā un VMD ĢIS uzturētā meža zemes platība, tūkst. ha	3380	3400	3400

*- ERAF projekta “Zemkopības ministrijas un tās pakļautībā esošo iestāžu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstība” sekmīgas realizācijas rezultātā

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi:

- 1) Dalība ZM ERAF projekta “Zemkopības ministrijas un tās pakļautībā esošo iestāžu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstība” realizācijā – Mednieku reģistra un ar medībām saistīto e-pakalpojumu izveidē;
- 2) Nodrošināt esošās VMD ĢIS uzturēšanu plānošanas periodā;

Iesaistītās iestādes: Darbības virzienu nodrošina VMD sadarbībā:

ar ZM – ERAF projekta “Zemkopības ministrijas un tās pakļautībā esošo iestāžu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstība” projekta realizācijā;
ar VZD, DAP, LĢIA, VP, LVM – starpsistēmu interfeisi atbalsta datu saņemšanā/nodošanā;
VMD visu līmeņu struktūrvienības – datu reģistrēšanā, uzturēšanā un pakalpojumu sniegšanā.

5.2. Darbības virziena nosaukums: Meža apsaimniekošanas uzraudzība

Esošās situācijas apraksts: Latvijas meži, kuri ir reģistrēti Meža valsts reģistrā, aizņem 3,31 miljonu hektāru un klāj 52% valsts teritorijas. Meža platība ik gadu palielinās gan dabiski apmežojoties, gan mērķtiecīgi stādot mežu lauksaimniecībā neizmantojotās zemēs. 2017-2019. gadā turpināsies meža platību palielināšanās, īpaši uz aizaugušo lauksaimniecības zemju platību rēķina.

VMD savas kompetences ietvaros visā Latvijas teritorijā uzrauga to normatīvo aktu ievērošanu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu, novērtē normatīvo aktu darbību attiecībā uz meža apsaimniekošanu un izmantošanu, iesniedz priekšlikumus ZM normatīvo aktu darbības efektivitātes palielināšanai, piedalās meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu projektu izstrādāšanā, izsniedz normatīvajos aktos noteiktās atļaujas, apliecības, apliecinājumus un citus dokumentus, atestē meža reproduktīvā materiāla ieguves avotus un sertificē meža reproduktīvo materiālu, veic meža sanitārā stāvokļa uzraudzību, pārbauda meža inventarizācijas datu kvalitāti. Pārskata periodā VMD notiks pašreizējās datu bāzes VMD ĢIS uzlabošana.

2017 - 2019. gadā VMD veikto uzraudzības darbu plānots, novērtēt ņemot vērā dabā apsekoto objektu skaitu.

Meža reproduktīvā materiāla ieguve un sertificēšana: mērķis ir saglabāt Latvijas meža koku sugu ģenētisko daudzveidību un uzlabot atjaunoto un ieaudzēto mežaudžu produktivitāti, vitalitāti un atjaunošanās spēju. Atbilstoši normatīvo aktu prasībām VMD veic meža reproduktīvā materiāla ražošanas, izmantošanas un tirdzniecības kontroli. 2017.-2019. gadā VMD funkcionāli izmantos VMD ĢIS, kurā ar meža reproduktīvā materiāla ražotājiem un tirgotājiem paredzēta informācijas apmaiņa tiešsaistē.

Meža atjaunošana: pamatuzdevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša produktīva un

kvalitatīva meža izaudzēšana, mežu atjaunojot sējot vai stādot, vai, veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit ar dotajiem augšanas apstākļiem atbilstošām koku sugām. Ik gadus vidēji tiek atjaunoti vairāk nekā 36 tūkstoši hektāru, no kuriem aptuveni trešā daļa tiek atjaunota mežu stādot, divas trešdaļas dabiski. 2017.-2019. gadā meža atjaunošanās apjomi turpinās stabilizēties, jeb korelatīvi sakrist ar kailcirtēs izcirstajām platībām, būtiskas izmaiņas nav paredzamas. Attīstot VMD ĢIS lietošanu, paredzēts izstrādāt interfeisus, par meža atjaunošanu, lai nodrošinātu sadarbību ar meža īpašnieku datu bāzēm.

Meža ieaudzēšana: Meža ieaudzēšanas apjomi valstī nav lieli, pēdējo piecu gadu laikā mežs ieaudzēts aptuveni 14 tūkst. ha platībā, fizisko personu mežos, galvenokārt, valsts un ES atbalsta Latvijas lauku attīstības programmas 2017.-2019. gadam, pasākumā „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā” ietvaros. 2017.-2019. gadā meža ieaudzēšanas apjomiem būs tendence stabilizēties, būtiskas izmaiņas nav paredzamas. Attīstot VMD ĢIS lietošanu, paredzēts izstrādāt interfeisus, par meža ieaudzēšanu, lai nodrošinātu sadarbību ar meža īpašnieku datu bāzēm.

Jaunaudžu kopšana: ar mērķi, veicināt konkrētiem meža augšanas apstākļiem vislabāk piemērotu koku sugu attīstību, vienlaikus nodrošinot mežaudzes kvalitatīvo un kvantitatīvo rādītāju straujāku pieaugumu. Kopš 2008. gada meža īpašnieki var pieteikties uz Valsts un Eiropas Savienības finansējumu jaunaudžu kopšanā atbalsta pasākumā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”. Jaunaudžu kopšanas apjomi valstī pēdējo gadu laikā, pateicoties ES atbalstam, ir stabilizējušies no 58,3 tūkst. ha līdz 70,7 tūkst. ha. Visvairāk koptas egļu, bērzu un priežu jaunaudzes. 2017.-2019. gadā, pie nosacījuma, ka būs pieejams Valsts un Eiropas Savienības finansējums, paredzama turpmāka jaunaudžu kopšanas apjoma stabilizēšanās pēdējo piecu gadu vidējā līmenī. Attīstot VMD ĢIS lietošanu, paredzēts izstrādāt interfeisus, par jaunaudžu kopšanu, lai nodrošinātu sadarbību ar meža īpašnieku datu bāzēm.

Meža inventarizācija: Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs savā īpašumā vai tiesiskajā valdījumā nodrošina pirmreizēju meža inventarizāciju un tās datus iesniedz VMD, kā arī vismaz reizi 20 gados un normatīvajos aktos noteiktajos citos gadījumos veic atkārtotu meža inventarizāciju. Kopš 2014. gada 31. decembra veikt meža inventarizāciju un sagatavot meža inventarizācijas datus drīkst tikai sertificētas personas. Attīstot VMD ĢIS lietošanu, paredzēts izstrādāt interfeisus, par meža inventarizācijas datu plūsmu, lai nodrošinātu sadarbību ar meža īpašnieku datu bāzēm.

Meža ciršana: VMD administrē koku ciršanu, izsniedzot apliecinājumus un reģistrējot paziņojumus. Ik gadu VMD izsniedz ciršanas apliecinājumus aptuveni 70 000 cirsmām. Vidēji gadā koku ciršana dažādos ciršu veidos ir līdz 200 tūkstošu hektāru platībā. 2017. - 2019. gadā, attīstot VMD ĢIS lietošanu, paredzēts izstrādāt interfeisus, par meža ciršanu, lai nodrošinātu sadarbību ar meža īpašnieku datu bāzēm.

Ciršanas apjoms: VMD nodrošina maksimāli pieļaujamā ciršanas apjoma galvenajā cirtē noteikšanu un administrēšanu valsts mežos (turpmāk - tāme). Tāme tiek noteikta sadalījumā pa koku sugām un platībām hektāros. Pārskata periodā VMD noteiks un administrēs tāmi 2015. - 2020. gadam. Plānotas izmaiņas tāmes administrēšanā, tās administrēšanai tiks izstrādāta un pilnveidota VMD ĢIS funkcionalitāte.

Atmežošana: VMD kompetence atmežošanas procesā saistīta ar atmežošanas kompensācijas (kompensācija valstij par izdevumiem, saistītiem ar atmežošanas izraisīto negatīvo seku novēršanu) aprēķināšanu. 2017.-2019. gadā, VMD paredzēts pilnveidot VMD ĢIS

atmežošanas sadaļu un pilnveidot to sekojot normatīvu izmaiņām, kas to skar. Lai noteiktu vienlīdzīgus darbības principus, plānots izstrādāt attiecīgus iekšējos metodiskos norādījumus (procedūras). VMD ĢIS nodrošinās atmežošanas kompensācijas un atmežoto platību reģistrāciju un uzskaiti.

Mežaudžu bojājumi: Saskaņā ar MK 30.07.2013. noteikumu Nr.449 "Valsts meža dienesta nolikums" 4.5. apakšpunktu VMD veic meža veselības stāvokļa uzraudzību. Bīstamāko meža kaitēkļu un slimību sugu monitoringu no 01.01.2014. veic Latvijas valsts mežzinātnes institūts „Silava”. Katru gadu dažādu faktoru dēļ daļa mežaudžu platības zaudē augtspēju, kā rezultātā tās iet bojā un tiek nocirstas pēc VMD sanitārā atzinuma saņemšanas. 2016. gadā VMD sanitāros atzinumus audžu nociršanai sanitārajā vienlaidus cirtē izsniedza 1159 ha platībā. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, 2016. gadā būtiskākais meža platību bojājumu cēlonis bija vējgāzes, kas sastāda aptuveni pusi no visiem bojājumiem. Samērā daudz ir arī pārmērīga mitruma rezultātā bojāgājušās audzes. Pārējie cēloņi - kaitēkļi, slimības, dzīvnieki, ugunsgrēki ir mazāk nozīmīgi.

Būtiskākais stumbra kaitēklis 2016. gadā bija egļu astoņzobu mizgrauzis (*Ips typographus*), kas izraisījis mežaudžu bojāeju 46,9 ha platībā, kas ir līdzīgi kā 2015. gadā, taču mazāk nekā iepriekšējos gados. LVMI „Silava” veiktā nacionālā meža kaitēkļu monitoringa rezultāti parāda, ka vidēji valstī mizgraužu populācija ir fona līmenī ar paaugstinātu populācijas blīvumu Kurzemē.

Kopš 2012. gada Daugavpils apkārtnē ievērojamu priežu defoliāciju un koku bojāeju izraisījusi priežu audžu tīklapsenes (*Acantholyda posticalis*) masveida savairošanās. Kaitēkļa bīstamība saistīta ar tās savairošanās ilglaicību – tā var ilgt vairāk nekā 10 gadus. Pēc LVMI „Silava” pētījumiem 2016. gadā tika novērota mazāk intensīva tīklapsenes lidošana kā iepriekšējā gadā, taču ļoti intensīva lidošana un koku kalšana prognozējama 2017. gadā. Pagaidām šajā teritorijā bojāgājušie koki cirsti sanitārajās izlases cirtēs.

Priežu rūsganās zāglapsenes (*Neodiprion sertifer*) masveida savairošanās intensitāte Ziemeļkurzemē 2016. gadā ir nedaudz samazinājusies. Priežu rūsganās zāglapsenes galvenokārt apdraud priežu jaunaudzes, bet masveida savairošanās gadījumos tiek apdraudētas arī briestaudzes un pieaugušas audzes. Lai gan masveida savairošanās vēl nav novērojama, kaitēkļa koloniju klātbūtne konstatēta samērā plašā reģionā Kurzemē, Vidzemē un Zemgalē, tādēļ nākamajos gados šī kaitēkļa populācijas attīstībai pievēršama īpaša vērība. 2017.-2019. gadā VMD uzdevums ir uzlabot nodarbināto zināšanas par meža bojājumiem, nodrošināt operatīvu informācijas apriti starp LVMI „Silava”, Valsts augu aizsardzības dienestu un meža īpašniekiem, pēc iespējas savlaicīgāk nodrošinot meža bojājumu atklāšanu. Jāturpina darbs pie meža aizsardzības jautājumu integrācijas MVR.

Darbības virziena mērķis: Nodrošināt meža apsaimniekošanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2017	2018	2019
Veikta meža atjaunošana	Atjaunotā meža platība, tūkst ha gada laikā	36	36	36
Veikta jaunaudžu kopšana	Izkopto jaunaudžu platība, tūkst. ha gada laikā	50	50	50

Nav pārsniegts noteiktais maksimālais koku ciršanas apjoms galvenajā cirtē valsts mežos	Noteiktais maksimālais koku ciršanas apjoms, vienība	1	1	1
Nodrošinātas izlases veida fiziskās kontroles apvidū	Apsēkoto objektu skaits, tūkst gab. gada laikā	112	112	112
Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi:				
<ol style="list-style-type: none"> 1) Sniegt metodisko atbalstu VMD ĢIS lietošanas apgūšanā. 2) Sniegt, apkopot un analizēt priekšlikumus VMD ĢIS tālākās darbības uzlabošanai. 3) Veicināt meža īpašnieku vai tiesisko valdītāju ieinteresētību izmantot VMD pakalpojumus tiešsaistē. 				
Iesaistītās iestādes: Darbības virzienu nodrošina VMD centrālā administrācija sadarbībā ar VMD virsmežniecībām.				

5.3. Darbības virziena nosaukums: Meža ugunsapsardzība

Esošās situācijas apraksts: Saskaņā ar Valsts meža dienesta likuma 2. panta pirmo daļu VMD uzrauga un īsteno meža ugunsdzēsību Latvijas Republikas teritorijā esošajos mežos un meža zemēs, tas ir, veic meža ugunsdrošības uzraudzību, atklāj, ierobežo un likvidē meža ugunsgrēkus, iesaista meža īpašniekus (valdītājus) ugunsgrēka vietas uzraudzībā (MK 2013. gada 30. jūlija noteikumu Nr. 449 „Valsts meža dienesta nolikums” 4.11. apakšpunkts). Principiāls situācijas apraksts sniegts MK 2015. gada 15. septembra rīkojumā Nr.562 Par konceptuālo ziņojumu “Par pašreizējo situāciju Valsts meža dienestā meža ugunsdzēsības jomā un priekšlikumi situācijas risināšanai”. Meža ugunsdrošības uzraudzība un meža ugunsdzēsības darbu veikšana iekļauts kā viens no uzdevumiem rīcības virziena „Meža apsaimniekošanas risku mazināšana” īstenošanā saskaņā ar politikas plānošanas dokumenta „Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam” projektu, kā arī iesniegts kā jaunā politiskā iniciatīva 2015.-2017. gadam. Pašreizējā uzraugamā meža zemes platība ir 3,31 milj. ha (pēc MVR datiem). Plānojot tālāko darbību, jāņem vērā, ka saskaņā ar 13.10.2011. likumu "Grozījumi Meža likumā" no 2015. gada 1. janvāra citas zemes lietošanas kategorijas zeme 0,5 hektāru un lielākā platībā, uz kuras ir izveidojusies mežaudze ar koku vidējo augstumu vismaz pieci metri un kur mežaudzes šķērslaukums ir vienāds ar vai lielāks par mežaudzes minimālo šķērslaukumu, ir Meža likuma objekts, un attiecīgi, arī VMD uzraugamā teritorija meža ugunsapsardzībā palielinās. Pieaug VMD uzraugamā meža zemju platība un veicamā darba apjoms, kam nepieciešams papildus finansējums. Nepietiekama finansējuma dēļ ugunsnedrošajā laikposmā darbā jau pašreizējā brīdī netiek pieņemti pietiekami daudz meža ugunsdzēsēju un specializētā autotransporta vadītāju (sezonā ar augstu degamību pat 50% apjomā). Mazais atalgojums un nepietiekamas sociālās garantijas ietekmē sezonas darbinieku lielo mainību. Lai VMD efektīvi īstenotu meža ugunsdzēsību, nepieciešams noturēt un piesaistīt apmācītus darbiniekus, un tas ir iespējams, nodrošinot lielāku atalgojumu un sociālās garantijas. Arī meža ugunsgrēku lokalizācijā un dzēšanā iesaistītajiem VMD ierēdņiem un darbiniekiem nepieciešams nodrošināt piemaksu par darbu, kas saistīts ar paaugstinātu risku viņu drošībai un veselībai. Meža ugunsdzēsības funkcijas

veikšanai pastāvīgi jāatjauno ugunsapsardzības inventārs (ūdens sūkņi, motorzāģi, ūdens smidzinātāji, šļūtenes, sakaru līdzekļi, kartogrāfiskie materiāli un navigācijas ierīces, darba apģērbs, apavi un individuālie aizsardzības līdzekļi). Meža ugunsgrēka vietas savlaicīgā atklāšanā, likvidācijā, uzraudzībā un uzskaitē svarīga ir globālās navigācijas satelītu uztvērēju izmantošana.

Darba izpildes nodrošināšanai nepieciešami finanšu līdzekļi autotransporta iegādei, remontam, riepu nomaiņai un degviela. VMD ir jāatjauno smagā ugunsapsardzības tehnika, kas pārsvarā ir iegādāta laikā no 1971. līdz 1990. gadam un ir fiziski un morāli novecojusi. VMD rīcībā meža ugunsgrēku dzēšanai pašreiz ir 67 meža ugunsdzēsības autocisternas (bez patapinātajām tehnikas vienībām no Nacionālajiem Bruņotajiem spēkiem), no kurām vairāk nekā puse ir ražotas pirms 1990. gada bijušajā Padomju Savienībā (galvenokārt GAZ 66 un ZIL 130). Lielākā daļa no šīm autocisternām ir ļoti sliktā tehniskā stāvoklī, to remonts ir ekonomiski neizdevīgs, un tās ir pakāpeniski jānoraksta. Lai nodrošinātu novecojušā smagās ugunsapsardzības tehnikas autoparka funkcionēšanu, pagaidām VMD ir varējis iegādāties tikai 16 jaunas specializētās ugunsdzēsības autocisternas. 2014. gadā iegādātas 3 jaunas Mercedes Benz Unimog automašīnas, 2015. gadā viena automašīna un 2016. gadā piešķirts finansējums un iegādāta viena jauna specializēta ugunsdzēsības autocisterna un 14 jaunas kravas apvidus automašīnas Toyota Hilux aprīkotas ar Fireco ūdenssūkņiem. Vēl 34 kravas apvidus automašīnas un 1 specializēto ugunsdzēsības autocisternu plānots iegādāties 2017. gadā. Turpmāko divu gadu laikā (no 2018. līdz 2019. gadam), plānots iegādāties vēl 18 specializētās meža ugunsdzēsības autocisternas.

Lai veiktu meža ugunsdrošības profilaktisko uzraudzību, savlaicīgi atklātu un operatīvi sāktu ierobežot meža ugunsgrēkus, nepieļaujot to nekontrolētu izplešanos, kā arī, lai uzraudzītu meža apsaimniekošanas un izmantošanas reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu visos (valsts, privāto un pārējo īpašnieku) mežos, VMD nepieciešams nodrošinājums ar vieglajiem kravas apvidus automobiļiem, paredzot esošā autoparka vienmērīgu atjaunošanu, turpinot 2006. gadā iegādāto speciāli aprīkoto vieglās kravas apvidus automašīnu nomaiņu (57 vienības). Daļai no plānotajām automašīnām nepieciešams nomainīt nolietotās speciālās ugunsdzēsības iekārtas.

Kā vienu no galvenajām meža ugunsgrēku atklāšanas metodēm VMD izmanto novērojumus no ugunsnovērošanas torņiem. Vidēji, aptuveni 40%, no visiem ugunsgrēkiem tiek atklāti no ugunsnovērošanas torņiem. Kopumā VMD rīcībā ir 181 ugunsnovērošanas tornis. Ugunsnovērošanas torņu tehniskais stāvoklis un ugunsapsardzībai novirzītais nepietiekamais finansējuma apjoms nenodrošina regulāru, visu ugunsnovērošanas torņu izmantošanu visā meža ugunsdrošajā laikposmā, jo izmantoti tiek vidēji 62% no kopējā torņu skaita. VMD, piesaistot Eiropas Savienības fonda līdzekļus pasākuma „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”, kura mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu, no 2014. gada līdz 2016. gadam ir rekonstruējis 30 ugunsnovērošanas torņus un veicis triju ugunsnovērošanas torņu būvniecību. LAP plānošanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam plānots rekonstruēt 38 ugunsnovērošanas torņus. 2017. gadā VMD plāno veikt izvērtējumu par attālinātās novērošanas sistēmas izveidi uz esošajiem ugunsnovērošanas torņiem, lai nodrošinātu operatīvu meža ugunsgrēku atklāšanu jebkuros laika apstākļos visas diennakts garumā.

Drošai meža ugunsapsardzībā izmantojamo ēku ekspluatācijai, kā arī lai nodrošinātu pēdējā laikā iegādāto moderno, specializēto ugunsdzēsības autocisternu uzturēšanu, plānots uzlabot esošo ēku stāvokli. Sekmīgai meža ugunsdrošības prasību uzraudzībai un meža

ugunsdzēsības funkciju veikšanai nepieciešams iegādāties un regulāri atjaunot speciālo meža ugunsdzēsības inventāru, apģērbu, individuālos aizsardzības līdzekļus, specializētā autotransportlīdzekļu aprīkojumu.

Darbības virziena mērķis: Nodrošināt meža zemēs ugunsdrošības prasību uzraudzību un meža ugunsdzēsību.

Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2017	2018	2019
Nodzēsti meža ugunsgrēki	Vidējais ierašanās laiks notikuma vietā (min)	30*	30*	30*
	Nodzēsto meža ugunsgrēku platība, ha gada laikā	582	582	582
	Nodzēsto ugunsgrēku skaits (gab. gada laikā)	706	706	706
Rekonstruēti ugunsnovērošanas torņi	Rekonstruēto ugunsnovērošanas torņu skaits, gab. gada laikā	15	15	17

* - vidējais ierašanās laiks uz vienu meža ugunsgrēku

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi:

- 1) Nomainīt novecojušos meža ugunsgrēku dzēšanas transportlīdzekļus.
- 2) Atjaunot meža ugunsgrēku likvidācijai nepieciešamo inventāru un aprīkojumu.
- 3) Rekonstruēt ugunsnovērošanas torņus.
- 4) Nodrošināt uz meža ugunsdrošo laikposmu darbā pieņemtajiem darbiniekiem konkurētspējīgu atalgojumu.
- 5) Plānots veikt izvērtējumu par attālinātās novērošanas sistēmas izveidi uz esošajiem ugunsnovērošanas torņiem.

Iesaistītās iestādes: Darbības virzienu nodrošina VMD centrālā administrācija sadarbībā ar ZM – normatīvā vide un metodiskā vadība; VMD centrālā administrācija sadarbībā ar AS „Latvijas Valsts meži”, SIA „Rīgas meži”, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu – starpresoru vienošanās par sadarbību meža ugunsapsardzībā; VMD virsmežniecības sadarbībā ar pašvaldībām, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu – meža ugunsdzēsība un ugunsdrošības prasību uzraudzība.

5.4. Darbības virziena nosaukums: ES Kokmateriālu Regulas uzraudzība

Esošās situācijas apraksts: 2013. gada 3. martā visās ES dalībvalstīs stājās spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra regula Nr. 995/2010, ar ko nosaka pienākumus tirgus dalībniekiem, kas laiž tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, jeb ES Kokmateriālu regula. Regulas mērķis ir ierobežot tirdzniecību ar nelikumīgi iegūtiem kokmateriāliem un koka izstrādājumiem ES – gan ar importētiem, gan ES iegūtiem produktiem. Regula ir viens no pasākumiem saistībā ar 2003. gada ES rīcības plānu pārvaldību un tirdzniecību regulējošu tiesību aktu ieviešanai meža nozarē, ar ko paredzēts mazināt nelikumīgu kokmateriālu ieguvu un atmežošanu visā pasaulē. VMD ir kompetentā iestāde, kas

atbildīga par Regulas piemērošanu un kontroles veikšanu Latvijā. VMD uzdevums ir pārbaudīt, vai tirgus dalībnieki - juridiskās un fiziskās personas, kas laiž ES tirgū kokmateriālus un koka izstrādājumus, piemēro likumības pārbaudes produktiem pirms to laišanas tirgū, mazinot risku, ka kokmateriāli iegūti nelikumīgi, līdz maznozīmīgam. Tirgus dalībniekiem ir aizliegts laist tirgū nelikumīgi iegūtus kokmateriālus vai koka izstrādājumus, kas ražoti no šādiem kokmateriāliem. Ja netiek veiktas Regulas prasībām atbilstošas likumības pārbaudes vai, ja tiek pārkāpts aizliegums laist tirgū nelikumīgi iegūtus kokmateriālus vai koka izstrādājumus, VMD ir tiesīgs piemērot soda sankcijas.

VMD var pārbaudīt arī tirgotājus – fiziskās un juridiskās personas, kas pērk vai pārdod jau iekšējā tirgū laistus produktus, kā arī pārraudzības organizācijas, kas ir EK atzītas organizācijas, kas sniedz atbalstu tirgus dalībniekiem kokmateriālu likumības novērtēšanā un risku mazināšanā.

Ievērojot Regulas prasības, VMD nodrošina informatīvu atbalstu tirgus dalībniekiem saistībā ar likumības pārbaudzi sistēmām un kokmateriālu nelegālas ieguves riskiem valstīs ārpus ES.

Lai īstenotu līdzīgāku un nodrošinātu efektīvāku Regulas piemērošanu un uzraudzību ES, VMD sadarbojas ar citu valstu kompetentajām iestādēm, regulāri ar tām tiekoties klātienē un sazinoties attālināti. Turklāt pastiprināta sadarbība izveidota starp Ziemeļvalstu un Baltijas valstu kolēģiem. VMD regulāri piedalās mācību semināros, kas tiek organizēti Regulas kompetento iestāžu ekspertiem no ES, kā arī citām valstīm, kur pastāv līdzīgi regulējumi, kā arī darbojas EK ekspertu darba grupās.

Latvijā VMD sadarbojas ar Valsts ieņēmumu dienestu, DAP, FLEGT (Meža tiesību aktu ieviešanas, pārvaldības un tirdzniecības licencēšanas sistēma – brīvprātīgi partnerattiecību nolīgumi) kompetento iestādi, Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas Starptautiskās sadarbības biroju, Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu “Silava” un, pēc nepieciešamības, ar vēl citām valsts un nevalstiskajām institūcijām.

No 2017. līdz 2019. gadam VMD plāno turpināt veikt izlases veida tirgus dalībnieku pārbaudes, informēt uzņēmumus par Regulas prasībām un, iespēju robežās, sniegt tehnisku atbalstu. VMD plāno turpināt pilnveidot uzraudzības sistēmu, lai tā darbotos efektīvi, mazinot nelegāli iegūtu kokmateriālu apriti ES, bet tajā pašā laikā neradītu liekus šķēršļus kokmateriālu un to produktu ražotājiem un tirgotājiem. Lai to īstenotu, VMD jātūrpina sadarbība ar ES un citu valstu kompetentajām iestādēm, kā arī dažādām nevalstiskajām un sabiedriskajām organizācijām.

Īstenojot Regulas prasības, labumu gūst gan Latvijas uzņēmumi, gan sabiedrība kopumā. Uzņēmumiem tiek nodrošināti godīgas konkurences apstākļi, savukārt sabiedrības ieguvums ir nozīmīga dabas resursa – meža, nelegālas izmantošanas novēršana, tādā veidā mazinot klimata pārmaiņas, zemes degradāciju un sociālekonomisko nevienlīdzību un konfliktus visā pasaulē.

Darbības virziena mērķis: Mazināt nelikumīgu kokmateriālu ieguvi un apriti.

Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2017	2018	2019
Veiktas izlases veida pārbaudes importa tirgus dalībniekiem	Jauno uzsākto pārbaudzi skaits, gab. gada laikā	10	10	10

Veiktas izlases veida pārbaudes Latvijas izcelsmes kokmateriālu tirgus dalībniekiem	Pārbaužu skaits, gab. gada laikā	800	800	800
Nodrošināta tirgus dalībnieku informēšana par Regulas prasībām	Informatīvo pasākumu skaits, gab. gada laikā	2	2	2
<p>Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Veikt izlases veida tirgus dalībnieku pārbaudes. 2) Pēc nepieciešamības veikt tirgotāju un pārraudzības organizāciju pārbaudes. 3) Pilnveidot uzraudzības sistēmu, lai nodrošinātu efektīvu Regulas piemērošanu. 4) Nodrošināt informācijas izplatīšanu un konsultatīvā atbalsta sniegšanu tirgus dalībniekiem. 5) Nodrošināt nepārtrauktu sadarbību un informācijas apmaiņu ar EK, ES dalībvalstu un citu valstu kompetentajām iestādēm, nevalstiskajām organizācijām un citām ieinteresētajām pusēm. <p>Iesaistītās iestādes: Darbības virzienu nodrošina VMD centrālā administrācija sadarbībā ar ZM – normatīvā vide un metodiskā vadība; VMD centrālā administrācija sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu, Dabas aizsardzības pārvaldi, FLEGT kompetento iestādi Latvijā (ZM), Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas Starptautiskās sadarbības biroju, Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu “Silava”- informācijas apmaiņa un ekspertīzes; VMD centrālā administrācija sadarbībā ar EK un ES Regulas kompetentajām iestādēm – līdzīga Regulas prasību piemērošanas kārtība visās iesaistītajās valstīs un efektīva Regulas uzraudzība.</p>				

5.5. Darbības virziena nosaukums: Medību uzraudzība

Esošās situācijas apraksts: Latvijas Republikas Bioloģiskās daudzveidības nacionālajā programmā, apstiprināta MK 2000. gada 16. maijā, ir uzsvērti šādi medību saimniecības organizēšanas principi – veicināt ilgtspējīgas medību saimniecības attīstību un novērst neatbilstošas un nelikumīgas medības. Lai realizētu šos principus, ir radīta normatīvo aktu bāze, kas nodrošina ekoloģiski pamatotu īpatņu skaitu medijamo dzīvnieku populācijās, optimizē medību iecirkņu lielumu, samērojot to platību ar lielo medijamo dzīvnieku populācijām nepieciešamo teritoriju, kā arī paredz vienotu medijamo dzīvnieku populāciju monitoringu. VMD uzrauga šo prasību ievērošanu un piedalās to īstenošanā. Medību normatīvo aktu ievērošanas kontroles galvenais mērķis ir novērst neatbilstošas un nelikumīgas medības. Ja netiek novērstas nelikumīgās medības, tās ne tikai var būtiski samazināt īpatņu skaitu kādā populācijā, bet arī neļauj savākt pilnīgu informāciju par nomedīto dzīvnieku skaitu, tādējādi ietekmējot medību resursu novērtējumu un to izmantošanas iespēju prognozes. 2016. gadā VMD aktualizēta informācija par 2104 medību iecirkņiem, izmantojot vienotu ģeogrāfisko informācijas sistēmu. VMD koordinē medību procesa uzraudzību un, papildus vecāko mežziņu un mežziņu pārbaudēm dabā, pārbaudes veic arī 5 medību reģionālie vecākie inspektori. VMD veic mednieku un medību vadītāju eksamināciju. Eksaminācija nepieciešama, lai nodrošinātu to, ka persona, kura saņem mednieka apliecību, vismaz pamatzināšanu līmenī, pārzinātu būtiskākos medību saimniecības jautājumus. 2016. gadā nodrošināta mednieku un medību vadītāju kandidātu eksaminācija, mednieku praktisko iemaņu pārbaude šaušanā ar garstobra-vītņstobra medību šaujameroci 190

eksāmenos. Pamatojoties uz Medību likumu, mednieka apliecību izsniedz virsmežniecībās pēc tam, kad nokārtots eksāmens mednieku eksaminācijas komisijā. 2016. gadā tika eksaminēti 1466 mednieku kandidāti. 2017. līdz 2019. gadā plānots eksāmenu un eksaminēto mednieku skaitu saglabāt līdzšinējā apjomā. Šobrīd Latvijā ir izmantojamas vairāk nekā 26000 VMD izsniegtas mednieku apliecības un ziņas par šīm personām tiek uzglabātas VMD elektroniskajā datu bāzē. Līdz 2017. gadam 21622 mednieku apmainīja vecā parauga mednieka apliecības pret jaunām, medību vadītāji attiecīgi 3607. VMD 2016./2017.gada medību sezonai izsniedza 21 643 mednieka sezonas kartes. Izsniegtas 1344 atļaujas ārzemniekiem medīt Latvijas teritorijā. 2017. līdz 2019. gadā mednieka sezonas karšu izsniegšana plānota līdzšinējā apjomā. VMD nodrošina marķieru sagatavošanu un izsniegšanu medību tiesību lietotājiem, kuri kopš 2015. gada pamatā aizstāj medību atļaujas papīra formātu. Limitēto medijamo dzīvnieku medībām VMD 2016./2017.gada medību sezonā izsniedza 100 423 marķieru.

2016. gadā veiktas 1312 medību kontroles. Medību uzraudzībā būtiska loma ir VMD amatpersonu kvalifikācijai. Ņemot vērā, ka papildus cilvēkresursu piesaistīšana medību uzraudzības nodrošināšanai nav paredzēta, medību uzraudzības jautājumos ir jānodrošina:

- 1) VMD amatpersonu sistemātiska kvalifikācijas celšana;
- 2) uz risku analīzi balstīta medību uzraudzības plānošana;
- 3) tehniskā nodrošinājuma uzlabošana;
- 4) mednieku konsultēšana.

Darbības virziena mērķis: Nodrošināt medību resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2017	2018	2019
Veikta medību kontrole	Kontroļu skaits, gab. gada laikā	1200	1200	1200
Nodrošināta mednieku un medību vadītāju kandidātu eksaminācija, mednieku praktisko iemaņu pārbaude šaušanā ar garstobra-vītņstobra medību šaujamieroci	Eksāmenu skaits, gab. gada laikā	170	170	170

Svarīgākie vidēja termiņa uzdevumi:

- 1) medību platību administrēšanas un medību resursu stāvokļa uzraudzības funkciju izpildes nodrošināšana, izmantojot ģeogrāfiskās informācijas sistēmu;
- 2) ERAF projekta “Zemkopības ministrijas un tās pakļautībā esošo iestāžu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstība” ietvaros plānoto darbību īstenošana, lai, nodrošinot e-pakalpojumu pieejamību un operatīvas informācijas apmaiņas iespējas, perspektīvā samazinātu administratīvo slogu un iestādes resursus medību saimniecības administrēšanas funkciju izpildes nodrošināšanā;
- 3) nodrošināt iestādes kapacitātes palielināšanu medību resursu uzraudzībā, paaugstinot esošo amatpersonu kvalifikāciju, darba efektivitāti un uzlabojot tehnisko nodrošinājumu.

Iesaistītās iestādes: Darbības virzienu nodrošina VMD centrālā administrācija sadarbībā ar ZM – normatīvā vide un metodiskā vadība. VMD sadarbībā ar Valsts policiju, DAP, pašvaldības – medību resursu ilgtspējīga izmantošana.

6. VMD darbības vides un spēju izvērtējums

VMD amatpersonas, kas atbild par VMD funkciju izpildi, ir ģenerāldirektors, virsmežziņi, kā arī citas VMD amatpersonas. VMD vada un teritoriālo struktūrvienību vadītājus, un citas amatpersonas ieceļ amatā ģenerāldirektors.

VMD amatpersonu pienākums ir nodrošināt meža apsaimniekošanu un izmantošanu un medības reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu, pārtraukt un novērst meža apsaimniekošanu un izmantošanu un medības reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumus, kā arī jebkuru citu mežam un meža zemei kaitīgu darbību. Ievērojot darba īpatnības, VMD amatpersonām, kuras veic iepriekš minētos pienākumus, darba laika ilgums netiek mērīts vai iepriekš noteikts. Valsts meža dienesta likums nosaka, ka savu uzdevumu veikšanai VMD tiek nodrošināts ar nepieciešamajiem tehniskajiem līdzekļiem (transports, sakari).

VMD noteikto funkciju nodrošināšanu veic valsts civildienesta ierēdņi ar nozarei vai amatam atbilstošu augstāko izglītību, kas atbilst normatīvajam regulējumam attiecībā uz valsts civildienesta ierēdņiem noteikto nepieciešamo augstāko izglītību.

VMD amatpersonu pieņemtie lēmumi un dotie norādījumi likumā noteiktās kompetences ietvaros ir obligāti VMD kontrolei un uzraudzībai pakļautajām juridiskajām un fiziskajām personām.

VMD amatpersonām paš aizsardzības nolūkā ir tiesības iegādāties, glabāt, nēsāt un lietot ieročus un speciālos līdzekļus paš aizsardzībai, kā arī nēsāt un lietot Valsts policijā reģistrētos medību šaujamieročus.

VMD struktūru veido centrālā administrācija un 10 teritoriālās struktūrvienības – virsmežniecības, šo 10 virsmežniecību sastāvā ietilpst 60 nodaļas, kas ir mazākā strukturālā vienība. Teritoriālās struktūrvienības vada virsmežziņi, kuriem ir pakļauti vecākie mežziņi.

Vecāko mežziņu pakļautībā atrodas nodaļu mežziņi. Vecākie mežziņi organizē un vada nodaļas mežziņu darbu. Uz 2016. gada 31. decembri VMD apstiprinātas 662.3 amatu vietas. No tām:

- 535,5 valsts civildienesta ierēdņu amata vietas;
- 84 darbinieku amata vietas;
- 42,8 apkalpojošā personāla amatu vietas.

VMD pieejamību klientiem un administratīvās funkcijas visā Latvijas Republikas teritorijā īsteno centrālā administrācija, 10 virsmežniecības, 29 mežniecības, kā arī Zemkopības ministrijas Klientu apkalpošanas centrs. Mežniecībās un Zemkopības ministrijas Klientu apkalpošanas centrā ar iesniegumu var vērsties jebkura juridiska vai fiziska persona, jebkurš meža īpašnieks, neatkarīgi no savas juridiskās adreses vai meža īpašuma atrašanās vietas.

Lai nodrošinātu VMD funkcijas izpildi - meža ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku ierobežošanu, katru gadu ugunsnedrošajā laika periodā vidēji tiek nodarbināti 357 ārštata darbinieki (Meža ugunsdzēsības stacijas vadītāji, specializēto automobiļu vadītāji, meža ugunsdzēsēji, ugunsnovērošanas torņu dežuranti un operatīvie dežuranti). Ņemot vērā meža ugunsapsardzības darbinieku atalgojumam iedalītos finanšu līdzekļus, ugunsnedrošajā laikposmā darbā netiek pieņemts pietiekams skaits darbinieku. Zemais atalgojums (piemēram, meža ugunsnovērošanas torņa dežurantam – 420 EUR, meža ugunsdzēsējam – 430 EUR mēnesī), ietekmē sezonas darbinieku lielo mainību un rada problēmas atrast un piesaistīt darbam apmācītus un profesionālus

darbiniekus. Lai efektīvi īstenotu meža ugunsdzēsību, nepieciešams nodrošināt lielāku sezonas darbinieku atalgojumu un sociālās garantijas.

Kopējais plānoto amata vietu skaits stratēģijas plānošanas ciklā pa gadiem:

2017. gads – 662.3

2018. gads – 650.3

2019. gads – 650.3

Valsts meža dienests saistībā ar Valsts Kancelejā sagatavoto plāna projektu "Valsts pārvaldes reformu plāns 2020" ir izvērtējis iespēju uzlabot sava darba efektivitāti, reorganizējot struktūrvienības un samazinot nodarbināto skaitu, tomēr 2017. gadā veiktā analīze par nepieciešamajiem cilvēkresursiem liecina, ka strādājošo skaita samazinājums par 6% var radīt apdraudējumu ar normatīvajiem aktiem noteikto VMD funkciju nodrošināšanai un tādējādi negatīvi ietekmēt ilgtspējīgas mežsaimniecības realizāciju Latvijā.

VMD pastāvīgi veic analīzi par nepieciešamajiem resursiem, izmantojot Eiropas Savienības ekspertu izstrādātu kvantitatīvu metodoloģiju, kas pamatā ir izveidota saskaņā ar Starptautisko standartu izmaksu modeli, ko izmanto administratīvo izmaksu novērtēšanai, līdz ar to sākot ar 2018. gadu VMD plāno samazināt 12 amata vietas.

VMD darbības sfēra saistīta ar teritoriju, kas ir mežs un meža zeme, kura platība kopš Latvijas neatkarības atgūšanas ir tikai pieaugusi, līdz ar to ir pieaudzis VMD realizētā darba apjoms, savukārt darbinieku skaits, kas nodrošina VMD funkcijas, ir sarucis gandrīz 3 reizes. Iepriekš minētais rezultāts ir sasniegts VMD pastāvīgi ceļot darbinieku kompetences, realizējot apmācības un ieviešot dažādus IT risinājumus funkciju nodrošināšanai.

VMD ir atbildīgs par mikroliegumu izveidošanu meža zemēs īpaši aizsargājamām putnu sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem, augiem, bezmugurkaulniekiem. VMD nodrošina sugu un biotopu aizsardzības jomas sertificēta eksperta atzinumu gadījumos, kad mikrolieguma izveidošanas priekšlikuma iesniedzējs to nav nodrošinājis. Šo eksperta atzinumu apmaksai nepieciešami finanšu līdzekļi, kas ir pieprasīti, bet līdz šim VMD budžetā nav piešķirti. Turpmāk plānota mikroliegumu (t.sk. buferzonu) robežu, platību un mikroliegumu izveidošanas lēmumu pārbaude un aktualizācija MVR, lai aktualizētu informāciju DAP sistēmā "Ozols" un nebūtu informācijas atšķirības vai nesaistes starp MVR un DAP "Ozolu". Pilnveidot mikroliegumu izveides kārtību, nodrošinot mikroliegumu veidošanas kritēriju izstrādi.

VMD Meža valsts reģistrā uztur datus par mežsaimnieciskās darbības aprobežojumiem dažāda veida aizsargājamās teritorijās, sniedz datus Dabas aizsardzības pārvaldei valsts kompensāciju izmaksai mikroliegumos un daļā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, kā arī datus Lauku atbalsta dienestam atbalsta pasākuma „Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” īstenošanai. 2017. gadā pirmo reizi tika sagatavota kartogrāfiska informācija ar slāņiem, un tā tika iekļauta LAD informācijas sistēmā, lai atvieglotu informācijas pieejamību īpašniekiem, kuriem pienākas kompensācijas par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem. Laika periodā 2017.-2019. nepieciešams izveidot šo datu atlases rīku MVR konkrētam atbalsta pasākumam.

Saskaņā ar „Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likuma” 7.panta 5.punkta c)apakšpunktu VMD ar 2018. gada 1. janvāri jāsniedz Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmai dati par purvu aizsargjoslām. Savukārt datus par purviem uztur un sniedz LĢIA. Abu institūciju izmantotā metodika purvu identifikācijai būtiski atšķiras, tādēļ sadarbojoties starp institūcijām jāmeklē risinājumi.

VMD ir ieviesis iekšējās kontroles sistēmu, kuras uzdevums ir nodrošināt pastāvīgu, efektīvu un lietderīgu iestādes darbību. Saskaņā ar izstrādāto VMD iekšējās kontroles procedūru

tiek veikts iekšējās kontroles novērtējums vadības, atbalsta un pamatdarbības jomās, veicot pārbaudes virsmežniecībās, mežniecībās un mežziņu apgaitās. Virsmežniecībām ir noteikti iekšējās kontroles pārbaūžu apjomi, noteikta kārtība informācijas sniegšanai VMD par veikto pārbaūžu rezultātiem. Regulāri tiek veikta kontrole par pārbaudēs konstatēto neatbilstību novēršanu noteiktajos termiņos. VMD amatpersonu iespējamā atbildība normatīvo aktu prasībām neatbilstošu lēmumu pieņemšanā tiek vērtēta ierosinātajās disciplinārlietās. Lai uzlabotu iekšējās kontroles sistēmu VMD un novērstu pārbaudēs identificētās problēmas, kas var novest pie neatbilstību rašanās, pēc katras kontroles tiek apstiprināts ieteikumu ieviešanas grafiks.

VMD ik gadus pastiprināti strādā pie ikdienas darbā nepieciešamā aprīkojuma (tai skaitā dienesta autotransporta, dienesta apģērbi un darba apavu, navigācijas ierīču u.c.) nodrošināšanas, tādējādi nodrošinot virzību uz stabilu, konkurētspējīgu, augsti kvalificētu, kompetentu un ar jaunākajām tehnoloģijām apgādātu personālu. VMD virsmežniecības ir nodrošinātas ar iestādes īpašumā esošām 391 apvidus automašīnu (jaunākas par 10 gadiem) un 58 nomātajām automašīnām. Lai nodrošinātu visus meža ugunsapsardzībā nodarbinātos ar transportlīdzekli amata pienākumu veikšanai, VMD tiek veikta autoparka vienmērīga atjaunošana, nomainot lietošanā esošos automobiļus, kas vecāki par 10 gadiem.

VMD sniedz publiskos pakalpojumus, kas ir materiāli un nemateriāli labumi, ko iestāde sniedz privāto tiesību fiziskai vai juridiskai personai saistībā ar tās kompetencē esošas valsts pārvaldes vai uzdevuma izpildi. VMD izsniedz normatīvajos aktos noteiktās atļaujas, apliecības, licences, apliecinājumus un citus dokumentus, atestē meža reproduktīvā materiāla ieguves avotu un sertificē meža reproduktīvo materiālu, veic meža veselības stāvokļa uzraudzību, pārbauda meža inventarizācijas datu kvalitāti, kārtro valsts informācijas sistēmu - Meža valsts reģistrs, eksaminē medniekus, medību vadītājus un izsniedz mednieka/medību vadītāja apliecības, organizē meža ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku ierobežošanu, administrē valsts un starptautiski finansēto atbalsta programmu realizāciju mežsaimniecībā, informē sabiedrību par meža un medību resursu stāvokli un to izmantošanu, kā arī informē un konsultē meža īpašniekus par attiecīgo normatīvo aktu prasībām.

Vienotu pakalpojumu sniegšanas un klientu apkalpošanas pārvaldību realizē VMD centrālā administrācija, ar iekšējiem normatīvajiem aktiem nosakot vienotu klientu apkalpošanas kārtību. Iestādes klienti ir:

- Meža īpašnieki vai tiesiskie valdītāji - aptuveni 140000
- Mednieki un medību vadītāji - aptuveni 26000
- Meža reproduktīvā materiāla ražotāji - 130
- Medību tiesību lietotāji (medību iecirkņi) - aptuveni 2200
- citi

VMD funkciju izpildes ietvaros apzinātie publiskās pārvaldes pakalpojumi ir aprakstīti un iekļauti Publisko pakalpojumu katalogā un ZM nozares portālā. Minētajos avotos atbilstoši normatīvo aktu izmaiņām tiek veikta to aktualizācija.

2017. gada 15. jūnijā VMD ģenerāldirektors, Latvijas Republikas Ministru prezidents, Ekonomikas ministrs un uzņēmēji parakstīja sadarbības memorandu par principa “Konsultē vispirms” ieviešanu VMD darbībā. Memorands apliecina, ka VMD nodarbinātie savā darbībā ievēros sekojošus principus:

- Uz klientu vērsta valsts uzraudzība un pakalpojumi;

- Padomi uzņēmumiem (arī meža īpašniekiem /tiesiskajiem valdītājiem), lai sasniegtu atbilstību prasībām;
- Riska novērtējumā balstīta uzraudzības stratēģija.
- Norādāms, ka daudzējādā ziņā VMD nodarbinātie iepriekš minētos principus jau ievēro praksē – priekšplānā, izvirzot personu profesionālu konsultēšanu par normatīvo aktu prasībām un komunikāciju, nevis sodīšanu, tādējādi nodrošinot savstarpēju sadarbību un sapratni.

Ar 11.07.2017. rīkojumu Nr.102 “Par principa “Konsultē vispirms” ieviešanu” VMD ģenerāldirektors apstiprināja principa ieviešanas vadlīnijas, kuru mērķis ir vienādot izpratni par normatīvo aktu piemērošanu pārkāpumu konstatēšanas gadījumos, kā arī piemērot vienādu klientu apkalpošanas kārtību VMD.

Valsts meža dienesta maksas pakalpojumi ir noteikti 21.06.2016. MK noteikumos Nr.393 “Valsts meža dienesta maksas pakalpojumu cenrādīs”. Salīdzinot ar 2016. gadu VMD maksas pakalpojumu, plāns ir pieaudzis par 77 tūkst. euro.

VMD maksas pakalpojumu plānotais kopējais apjoms (euro)	2017	2018	2019	Kopā
Ieņēmumi kopā:	219212	219212	219212	657636
Izdevumi kopā:	219212	219212	219212	657636
t.sk. Preces un pakalpojumi	150592	150592	150592	451776
Atalgojums	43620	43620	43620	130860
Pamatkapitāla veidošana	25000	25000	25000	75000

Maksas pakalpojumu apjomu plānots saglabāt līdzšinējā apjomā, sniedzot meža īpašniekiem/tiesiskajiem valdītājiem un medniekiem tiešsaistes pieslēgumus Meža valsts reģistram. Uz 11.07.2017. ar VMD par Meža valsts reģistra lietošanu tiešsaistē vienošanos ir noslēguši 816 meža īpašnieki un 328 medību tiesību lietotāji. Lietotāju skaits turpina pieaugt. Tas veicina VMD strādāt pie esošo pakalpojumu pilnveidošanas un jaunu pakalpojumu izveides. Šobrīd meža īpašniekam/tiesiskajam valdītājam Meža valsts reģistrā ir pieejami sekojoši e-pakalpojumi:

- Meža īpašuma inventarizācijas datu iesniegšana;
- Aktuālo meža inventarizācijas datu lejupielāde dbf un shp formātos;
- Iesnieguma koku ciršanai iesniegšana un informācijas par pieņemto lēmumu saņemšana;
- Paziņojumu par koku ciršanu iesniegšana;
- Pārskata par veikto koku ciršanu iesniegšana;
- Pārskata par meža atjaunošanu iesniegšana;
- Pārskata par meža ieaudzēšanu iesniegšana;
- Pārskata par jaunaudžu kopšanu iesniegšana;
- Dažādu mežsaimniecisko pārskatu (obligāti atjaunojamo, obligāti kopjamo platību, atjaunoto, izkopto jaunaudžu platību utt.) izgūšana;

Medību tiesību lietotājiem:

- Jaunu medību līgumu iesniegšana;
- Aktuālās informācijas par medību tiesību lietotāju lejupielāde csv, shp un kml formātos;
- Informācijas par izmantotajām medību atļaujām/nomedītājiem dzīvniekiem iesniegšana;

- Informācijas par nomedītajiem nelimitētajiem dzīvniekiem un atrastiem kritušiem dzīvniekiem iesniegšana;
- Pārskatu par medību līgumiem izgūšana.

2017. gadā VMD, ZM projekta “Zemkopības ministrijas un tās pakļautībā esošo iestāžu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) attīstība” ietvaros, uzsāks sekojošu e-pakalpojumu izstrādi:

- Pieteikšanās mednieka vai medību vadītāja eksāmenam, praktisko iemaņu pārbaudei šaušanā ar garstobra - vītņstobra medību šaujamieroci;
- Pieteikšanās mednieku sezonas kartes saņemšanai;
- Pieteikšanās atļaujas ārzemniekam medīt Latvijas teritorijā saņemšanai un tās izsniegšana;
- Mobilā piekļuve un informācijas par nomedītajiem vai kritušiem dzīvniekiem iesniegšana MVR.

Par VMD darbības stiprās puses būtiskākajiem faktoriem uzskatāmi:

- Meža valsts reģistra modernizācija,
- efektīva iekšējās kontroles sistēma,
- administratīvo procesu reglamentācija,
- kvalificētu speciālistu konsultācijas, VMD klientiem tās ir nodrošinātas 29 mežniecībās.

Par VMD darbības vājās puses faktoriem uzskatāmi:

- Meža nozarē nekonkurētspējīgais amatpersonu atalgojums,
- konkurētspējas trūkums kvalificēta personāla piesaistē un noturēšanā,
- meža ugunsdzēsības funkcijas efektīvai izpildei nepieciešamais materiāltehniskais un finansiālais nodrošinājums.

Lai novērstu iespējamo interešu konfliktu rašanos un mazinātu korupcijas iespējamību, kā arī stiprinātu VMD kapacitāti, būtu jānodrošina Valsts meža dienesta darbiniekiem atbilstošs un meža nozares kontekstā konkurētspējīgs atalgojums.

Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	2017	2018	2019
Valsts meža dienesta kapacitātes stiprināšana	atlīdzības nodrošināšana (atalgojuma apmērs no MK noteiktā maksimālā apmēra %)	80%	80%	80%

VMD nodarbināto profesionālās kvalifikācijas celšana 2017.-2019. gadā plānota piešķirtā finansējuma ietvaros. Lai turpmāk VMD varētu tikt piesaistīti akadēmiski un profesionāli izglītoti mežsaimniecības speciālisti, sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti Meža fakultātes mežzinātnieku studiju programmas studentiem tiek nodrošinātas prakses vietas VMD.

Lai paaugstinātu VMD struktūrvienību speciālistu kvalifikāciju, padziļināti apgūtu aktuālos un problemātiskos jautājumos, kas skar VMD darbību, veidotu vienotu izpratni un dalītos pieredzē, kā arī nodrošinātu efektīvu informācijas apmaiņu starp struktūrvienībām, tiek organizētas iekšējās apmācības. Lai praktiski uzlabotu VMD nodarbināto profesionālās iemaņas, kā arī turpmāko apmācību plānošanai, katru gadu tiek organizētas profesionālo iemaņu un zināšanu pārbaudes, bet vienu reizi trijos gados VMD nodarbināto amata pienākumu pildīšanai nepieciešamo profesionālo zināšanu pārbaudes struktūrvienību speciālistiem.

Nodarbināto apmācībai tiek izmantoti VMD iekšējie resursi, piesaistot VMD speciālistus semināru un praktisko apmācību organizēšanā. Nodarbināto apmācībai izveidota VMD elektroniskā apmācību un aptauju sistēma, kuru plānots izmantot arī turpmāk.

Kvalifikācijas celšana Valsts administrācijas skolā un citos mācību centros plānota ierobežotā apjomā.

VMD veic komunikāciju ar sabiedrību, kas dalās divās lielās mērķgrupās, kurām ir dažādas intereses:

- meža īpašnieki un tiesiskie valdītāji, mednieki.
- sabiedrība, kura vadās no plašsaziņas līdzekļu un dažādu nevalstisko organizāciju formulētā viedokļa.

Nepieciešamā informācija šīm mērķa grupām ir principiāli atšķirīga un tiek veidota atbilstoši katras mērķa grupas vajadzībām.

VMD mērķis komunikācijai ar sabiedrību no 2017. līdz 2019. gadam ir vairojot Latvijas iedzīvotāju zināšanas un izpratni par mežu un procesiem tajā, par iespējām, tiesībām un pienākumiem, kas jāzina un jāievēro. Šajā sakarā VMD organizē Meža dienu pasākumus un plāno to darīt arī turpmāk.

VMD rīcībā esošie resursi, kā arī institucionālās darbības spējas ir pietiekamas, lai stratēģijas darbības laikā nodrošinātu vidējam termiņam izvirzīto uzdevumu izpildi un organizētu savu pamatdarbību.

Ģenerāldirektors

A.Krēsliņš

Valsts meža dienesta struktūrshēma
(apstiprināta ar 2014. gada 31. marta rīkojumu nr. 67)

